

عنوان مقاله:

بند سارهای حوزه سد برون، الگوی بهره برداری بهینه از منابع آب و خاک

محل انتشار:

چهارمین همایش ملی علوم و مهندسی آبخیزداری ایران مدیریت حوزه های آبخیز (سال: 1386)

تعداد صفحات اصل مقاله: 11

نویسندگان:

علی گران - دانشجوی دکتری آب دانشگاه فردوسی مشهد، ساز آب شرق، مشهد

حسین مسافری ضیالالدینی - کارشناس آبخیزداری دانشگاه ساری، ساز آب شرق، مشهد

محمد پورحسن - کارشناس ارشد زمین شناسی، عضو هیئت مدیره و مدیر پروژه

خلاصه مقاله:

ضرورت حفاظت از منابع آب و خاک و پوشش گیاهی حوزه های آبخیز بر کسی پوشیده نیست ولی نحوه انجام این مهم از مسائل حائز اهمیت می باشد به طوری که کارهای انجام شده برای آبخیزداری با هزینه های بسیار بالا توسط دولت در بسیاری از مناطق کارایی لازم را نداشته است. لزوم مشارکت حوزه نشینان در حفاظت از حوزه به عنوان بهره برداران واقعی و ذینفعان اصلی در طرح های آبخیزداری از مسائل حائز اهمیت می باشد. در بسیاری از مناطق کم آب ایران از جمله نواحی جنوب خراسان از دیرباز مردم به اهمیت منابع آب و خاک در جهت حیات خود پی برده اند و در جهت حفاظت از آن تلاشهای زیادی را معطوف داشته اند. استفاده از این تجربیات موفق در جهت بومی سازی عملیات آبخیزداری کارایی این عملیات را تضمین خواهد نمود. در اینجا طی یک بررسی تاثیر بندسارها در استفاده بهینه و پایدار از منابع آب و خاک و همچنین نظامات اجتماعی آن مورد بررسی قرار خواهد گرفت. حوزه آبریز جهرآباد قسمتی از دهستان برون از بخش مرکزی شهرستان فردوس و بخشی از دهستان جزین بخش بجستان از توابع شهرستان گناباد را در بر می گیرد. حوزه جهرآباد در 58 درجه و 10 دقیقه عرض شمالی و 34 درجه و 10 دقیقه طول شرقی قرار دارد. وسعت سامان عرفی این حوزه بالغ بر 13189 هکتار می باشد. این حوزه بخشی از حوزه سد برون می باشد. ارتفاع متوسط حوزه 1794 متر و شیب متوسط حوزه 11/8 درصد و متوسط باندگی حوزه 250 میلیمتر می باشد. عمده سازندهای تشکیل دهنده حوزه دارای نفوذپذیری کم و توان تولید رواناب زیاد بوده و همچنین توان رسوبزایی نسبتا زیاد دارند. باتوجه به شرایط موجود در طول سالیانه گذشته مردم منطقه اقدام به احداث سازه های خاکی کوتاه (بندسار) به تعداد زیاد در منطقه نموده اند. این سازه ها علاوه بر ایجاد درآمد و اشتغال در منطقه نقش موثری در کنترل رسوبات داشته است. در طی این بررسی جنبه های مختلف احداث این بندسارها مورد بررسی قرار گرفته که اهم آنها عبارتند از: 1- علیرغم پتانسیل بالای رسوب خیزی حوزه، رسوب ناچیز انتقال یافته به بندهای بزرگ منطقه تاثیر مثبت بند سارها را نشان می دهد. 2- استفاده بهینه از روانابها بخش عمده ای از تولید، درآمد و اشتغال منطقه را تشکیل می دهد. 3- سازگاری بسیار مناسب این سازه ها با محیط زیست منطقه. 4- اجرای سازه های کوچک با تعداد زیاد و با هزینه کم که با کمترین خطر به کنترل روانابهای سطحی می پردازد. 5- بهره برداری و نگهداری دائم این سازه ها توسط حوزه نشینان. 6- ایجاد زمینه اشتغال دائمی مردم در در زمینه ساخت و نگهداری و ترمیم این سازه ها فراهم می نماید. 7- نقش اساسی این سازه ها در تغذیه منابع آب زیرزمینی و بخصوص قنوات

کلمات کلیدی:

بندسار، آبخیزداری، مشارکت مردمی، توسعه پایدار

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/44863>

